

Advies voor een beleid van de federale regering gericht op duurzame ontwikkeling, na de verkiezingen van mei 2014

- Op eigen initiatief
- Voorbereid door de werkgroep Strategieën
- Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 27 mei 2014 (zie Bijlage 1)
- De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands

[1] Naar aanleiding van de verkiezingen van 25 mei 2014 formuleert de FRDO een aantal aandachtspunten voor de toekomstige federale regering over duurzame ontwikkeling als uitgangspunt van het beleid.

Een geïntegreerde aanpak is nodig, met een visie op lange termijn als baken

- [2] Duurzame ontwikkeling houdt een geïntegreerde benadering in van de economische, sociale en ecologische dimensie van ontwikkeling, met aandacht voor de lange termijn en het mondiale kader. Er is nood aan specifieke beleidsmaatregelen gericht op een grotere coherentie tussen die verschillende dimensies, op de uitdagingen op lange termijn en op de inter- en intragenerationele solidariteit.
- [3] Kortetermijnmaatregelen dienen te passen in een langetermijnvisie van een samenleving waarin *“een performante economie binnen ecologische grenzen een houdbare hoge levenskwaliteit met kwaliteitsvol werk voor iedereen in een inclusieve samenleving garandeert”* (FRDO 2012a04). De FRDO heeft in 2012 een [advies](#) gepubliceerd over een dergelijke langetermijnvisie, en rondt momenteel een advies af over de [scenario's](#) voor een koolstofarme samenleving tegen 2050.
- [4] Een dergelijke langetermijnvisie is, sinds de goedkeuring door de ministerraad op 17 mei 2013, ook institutioneel verankerd op federaal niveau. Deze visie, die doelstellingen en indicatoren omvat, zal het kader vormen voor de vijfjaarlijkse federale plannen voor duurzame ontwikkeling. Binnen de twaalf maanden na haar installatie dient de regering een Derde Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling aan te nemen, en de FRDO vraagt met aandring dat dit zonder uitstel zou gebeuren. Verder is de FRDO van mening dat de vastgelegde federale langetermijnvisie voor verbetering vatbaar is, maar dat het regeerakkoord van de toekomstige federale regering deze visie ondertussen als een uitgangspunt dient mee te nemen en de beleidsmaatregelen te situeren binnen dit richtinggevend kader¹.

Institutionele context

- [5] De FRDO meent dat duurzame ontwikkeling nog te weinig een prioriteit is van de hele regering, en geen sturende invloed heeft op het 'mainstream' beleid.
- Om tot een transversaler beleid te komen, mag duurzame ontwikkeling niet louter de verantwoordelijkheid zijn van één minister of staatssecretaris in de nieuwe federale regering. De FRDO meent dan ook dat om integratie en coherentie te bevorderen, de bevoegdheid voor duurzame ontwikkeling in de regering best onder de eindverantwoordelijkheid gebracht wordt van de eerste minister.
- [6] In die optiek steunt de raad de regeringsbeslissing om het nieuwe Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) administratief bij de Kanselarij onder te brengen en niet in een specifieke FOD. Het FIDO moet, onder meer, duurzame ontwikkeling coördineren binnen de overheidsdiensten, en daartoe de nodige middelen krijgen. Verder is ook een structurele implicatie van de directiecomité's van de verschillende FODs nodig opdat duurzaamheid richtinggevend zou worden voor het beleid.
- [7] De raad vindt het fundamenteel dat ook het parlement nauwer betrokken wordt bij de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het duurzame-ontwikkelingsbeleid en verwijst in dit verband onder

¹ Cf resolutie in het parlement dd 19 juli 2012: <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/53/2367/53K2367003.pdf> art 7

meer naar het recente parlementaire initiatief rond indicatoren.² De FRDO vraagt daarom dat de eerste minister jaarlijks in het parlement het beleid van zijn of haar regering in het kader van de duurzame-ontwikkelingsvisie zou komen toelichten vanuit het geheel van de beleidsnota's, en dat daarover een debat zou plaatsvinden. Dit kan best gebeuren in een commissie van de Kamer die de thematiek op structurele manier behandelt.

Horizontale en verticale beleidsintegratie

- [8] De federale regering heeft beslist om vanaf 1 januari 2014 een breed effectbeoordelingsinstrument te gebruiken, de RIA (Regulerings Impact Analyse) waarin naast die voor duurzame ontwikkeling ook andere effectbeoordelingen opgenomen zijn. De raad pleit ervoor dat dit instrument op een geïntegreerde manier rekening houdt met de drie dimensies van duurzame ontwikkeling, dat het effectief gebruikt wordt om het beleid te sturen, en dat op een transparante manier over de resultaten ervan gecommuniceerd wordt. Dat impliceert onder meer dat de regering verantwoordt hoe met de vaststellingen werd rekening gehouden bij de uiteindelijke beslissing.
- [9] Naast een 'horizontale' is in ons land ook een sterke 'verticale' integratie nodig om tot een performant beleid van duurzame ontwikkeling te komen. In een recent [advies](#) stelde de FRDO op basis van verschillende rapporten "dat in België dringend een gecoördineerde visie op lange termijn moet worden opgebouwd voor het klimaat- en energiebeleid en dat voor een grotere coherentie moet worden gezorgd tussen de acties die door de verschillende overheden worden ondernomen". Het subsidiariteitsprincipe dient aangevuld met het 'mutualiteitsprincipe', dat inhoudt dat "elk beleidsniveau er naar streeft zo te handelen dat het de efficiëntie van alle andere beleidsniveaus versterkt." In dit licht vraagt de FRDO dat de interministeriële conferentie duurzame ontwikkeling snel verder werk maakt van de nationale strategie.

Een instrumentenbord voor duurzame ontwikkeling

- [10] Om een gefundeerd beleid te kunnen voeren, zijn meetinstrumenten nodig: indicatoren om het beleid regelmatig te evalueren in functie van de te beantwoorden uitdagingen, maar ook om de feitelijke situatie in te schatten, niet-duurzame trends te identificeren, en toekomstscenario's uit te werken. Het Federaal Planbureau heeft een set indicatoren voor duurzame ontwikkeling uitgewerkt, en is gevraagd om ook over de indicatoren van de vermelde langetermijnvisie te rapporteren. Verder zijn het FIDO en het Federaal Planbureau betrokken bij de concretisering van de wet over de aanvullende indicatoren bij het Bruto Binnenlands Product³. De FRDO is als vertegenwoordiger van het middenveld bereid een rol hierin op te nemen, binnen de perken van haar opdracht en middelen.

Aandachtspunten voor het binnenlandse beleid

- [11] De FRDO vraagt dat de nieuwe regering na de verkiezingen een bijzondere aandacht zou besteden aan volgende thema's. Het gaat hier niet om een exhaustieve lijst, maar om thema's die de raad de voorbije jaren via adviezen en andere werkvormen behandeld heeft, en die ook beantwoorden aan doelstellingen van de federale langetermijnvisie duurzame ontwikkeling:
- a. Energie- en materiaalefficiëntie (doelstelling 16-21 en 33-34). Het gaat hier om essentiële factoren om de klimaatdoelstellingen te halen, maar ook om een belangrijke hefboom voor groene jobs. In ons energie-intensief land is er een enorm potentieel op dit vlak, en er is een horizontaal en verticaal geïntegreerde aanpak nodig die een beroep doet op uiteenlopende instrumenten om dit potentieel op een rendabele manier te realiseren. De raad formuleerde in zijn advies over de vermindering van het energieverbruik in gebouwen van 2011 allerlei aanbevelingen terzake. Wat materiaalefficiëntie betreft, ondersteunt de raad de initiatieven om op EU en federaal niveau een "roadmap resource efficiency" vorm te geven.
 - b. Mobiliteit (doelstelling 22-26). De FRDO heeft er reeds op gewezen dat dit een prioritair dossier is, gezien de toenemende mobiliteit in ons land economische, sociale, milieu- en gezondheidsproblemen met zich brengt. De raad vermeldde toen zes pistes om de milieu-

² [Wet van 14/03/2014 tot aanvulling van de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen met een set aanvullende indicatoren voor het meten van levenskwaliteit, menselijke ontwikkeling, de sociale vooruitgang en de duurzaamheid van onze economie](#)

³ Cf voetnoot 2

impact en het energiegebruik in dit domein te verminderen. Die hebben betrekking op een reductie van de vraag naar niet-duurzaam individueel vervoer, een beter aanbod van openbaar vervoer en duurzame mobiliteit, de 'modal shift' naar duurzamer mobiliteitsvormen, technologische oplossingen ter reductie van de milieu-impact, fiscaliteit en sensibilisering⁴. De raad pleit er ook voor om de resultaten van de recent gelanceerde pilootstudie over de kilometerheffing te integreren in het beleid.⁵

- c. Voeding (doelstelling 27-30). De FRDO meent dat het huidige voedingssysteem over de ganse keten op economische, sociale en milieugrenzen stuit. De manier waarop we voedsel produceren, transformeren en uiteindelijk consumeren dient te worden gewijzigd in functie van een transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem. Een belangrijk onderdeel daarvan vormt de productie en consumptie van dierlijke en plantaardige eiwitten. De raad deed in zijn adviezen terzake een aantal aanbevelingen in dit verband, en vroeg de federale overheid een nationaal beleidsoverschrijdend platform op te richten om het proces van transitie op gang te brengen en te stimuleren.⁶
- d. Klimaatbeleid (doelstelling 31-32). Uit de IPCC-rapporten blijkt de hoogdringendheid om de klimaatverandering tegen te gaan. De raad heeft in verschillende adviezen gewezen op het gebrek aan een ambitieus beleid op dit vlak, en de lacunes op governance-vlak in ons land als één van de oorzaken hiervoor aangestipt⁷.
- e. Fiscaliteit (doelstelling 47). De FRDO vraagt dat bij de aangekondigde grondige hervorming van de fiscaliteit, de volgende regering ook duurzaamheid als belangrijk criterium hanteert. De raad verwijst in dit verband naar zijn advies "over een vergroening van de fiscaliteit in het kader van duurzame ontwikkeling", dat criteria omvat voor een vergroening van de fiscaliteit en een aantal maatregelen voorstelt.
- f. Ontwikkelingssamenwerking (doelstelling 52 tot 55). De FRDO benadrukt dat het beleid hier coherent dient te zijn met het beleid in andere domeinen, en vice versa. De raad heeft tijdens de voorbije legislatuur in dit verband een advies gepubliceerd over de relatie tussen klimaatbeleid en ontwikkelingssamenwerking⁸

Aandachtspunten voor het Europese en mondiale beleid

- [12] De FRDO vraagt de nieuwe regering ook op multilateraal vlak een coherent ontwikkelingsbeleid te bepleiten, en in dit kader het voorstel van een geïntegreerd post-2015 ontwikkelingskader verder te verdedigen. De raad is voorstander van de uitwerking van een ambitieuze set mondiale Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs) die universeel zijn (dus voor alle landen gelden), telkens de drie dimensies van duurzame ontwikkeling weerspiegelen, en de structurele oorzaken van een niet-duurzame ontwikkeling aanspreken.
- [13] Op Europees vlak is beslist om dit jaar van start te gaan met de herziening van de EU2020-strategie. Zoals in zijn verschillende adviezen over het Nationale Hervormings Programma aangegeven, pleit de FRDO voor een EU2020 die de drie dimensies van duurzame ontwikkeling valoriseert en integreert. Verder is het ook wenselijk de verbanden te verduidelijken tussen enerzijds de EU2020 als korte- en middellangetermijnvisie en de Europese strategie duurzame ontwikkeling (EUSDS), en anderzijds tussen de EU2020 en het Europese Semester.

⁴Zie <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2007a09n.pdf>

⁵ Cf [advies voor het Nationaal Hervormings Programma](#) 2014a02n § 13

⁶ [FRDO 2010a010n](#) en [FRDO 2011a01n](#)

⁷ <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2013a12n.pdf>

⁸ Zie <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2013a13n.pdf>

Bijlage 1. Stemgerechtigde leden van de Algemene Vergadering die hebben deelgenomen aan de stemming voor dit advies

De voorzitter en de 3 ondervoorzitters:

M. Aelvoet, O. Van der Maren, M. Verjans en L. Cloots

2 van de 3 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:

S. Leemans en M. Bienstman

2 van de 3 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:

B. Gloire en R. De Meyer

1 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:

Ph. Cornélis

4 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:

P. Vanden Abeele, A. Nachtergaele, V. Biebel en B. Decock

1 van de 2 vertegenwoordigers van de jeugdorganisaties:

O. Beys

Totaal: 14 van de 24 stemgerechtigde leden

Bijlage 2. Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De werkgroep Strategieën vergaderde op 2/4, 22/4, en 8/5 om dit advies voor te bereiden. Op 2/4 vond eerst een hoorzitting plaats met de andere actoren van de wet van 1997.

Bijlage 3. Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter en ondervoorzitter

- Prof. Tom BAULER

Stemgerechtigde leden FRDO en hun vertegenwoordigers

- Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
- Lieze CLOOTS (BBL)
- Morgane HAID (FEB)
- Sébastien STORME (FGTB)
- Olivier VAN der MAREN (FEB)
- Olivier VERMEULEN (Conseil de la Jeunesse)

Waarnemers en experten

- Mathijs BUTS (BFP - Task Force DD)
- Nadine GOUZEE (BFP - Task Force DD)
- Johan PAUWELS (BFP - Task Force DD)
- Sophie SOKOLOWSKI (IFDD)

Secretariaat FRDO

- Fabrice DEHOUX
- Marc DEPOORTERE
- Koen MOERMAN